

Prof. ALFONSAS JURSKIS
(1894. VIII.4-1966.VII.31)

PROF. ALFONSAS JURSKIS
(1894-1966)

1966 m. liepos 31 d. Philadelphijoje, Pa. (J.A.V.) išsiskyrė iš mūsų tarpo Alfonsas Jurskis, elektrotechnikos inžinierius, nepriklausomos Lietuvos kariuomenės pulkininkas leitenantas, Vytauto Didžiojo Universiteto docentas, aktyvus Lietuvių Bendruomenės narys.

Alfonsas Jurskis buvo gimęs 1891 m. rugpiūčio 4 d. Akmenytės viensėdyje, Pampėnų vls., Panevėžio aps. Savo dėdės kun. Jurskio globojamas, mokslą pradėjo Papilėje (Šiaulių aps.), toliau jį tęsė 1905-1912 m. Mintaujos realinėje gimnazijoje ir 1912-1916 m. Petrapilio Politechnikos Instituto elektromechanikos skyriuje. Institute baigęs specialius jūrų laivyno radijo mechanikų kursus, 1916.XII. 1-1919.VII.1 d. tarnavo radistu rusų laivyne (ledlaužiuose), plaukiojusiame tarp Archangelsko, Murmansko, Liverpoolio ir Newcastle. 1919 m. atvykęs su ledlaužiu į Liverpoolio laivų dirbtuves, pasiliko Anglijoje, lapkričio 7 d. grįžo Lietuvon ir 1919 m. gruodžio 1 d. įstojo į Elektrotechnikos batalioną, kur ėjo inžinieriaus pareigas. Čia suorganizavo Elektrotechnikos bataliono dirbtuves. 1923 m. komandiruotas aukštojo mokslo tęsti į Paryžiaus École Supérieure d'Électricité, kur 1924 m. gavo inžinieriaus-radioelektriko diplomą. Baigęs studijas, kuri laiką dirbo Eifelio bokšte Paryžiuje, kur specializavosi radijo stočių tvarkymo ir eksploatacijos srityse. Grįžęs Lietuvon, kaip elektrotechnikos specialistas atliko daugelį reikšmingų darbų.

1926 m., Susisiekimo ministerijos pakviestas Kauno radijo stoties viršininku, A. Jurskis baigė jau anksčiau pradėtus stoties įrengimo darbus ir, tame pačiame siųstuvo pastate įruošus radijo studiją, 1926 m. birželio 12 d. pirmą kartą radijo bangomis nuaidėjo lietuviškasis žodis į pasaulį. 1927 m. lapkričio 28 d. radijo stotis iš Susisiekimo ministerijos perėjo Krašto apsaugos ministerijos žinion. Radiofonui vadovauti sudarius tarpžinybinę

Radio Taryba, A. Jurskis buvo tos tarybos sekretorium (1927-1929 m.).

A. Jurskis anksti pradėjo pedagoginį ir mokslinį darbą. Jis nuo 1924 m. iki pat pirmosios sovietų okupacijos buvo Aukštųjų Karo Technikos Kursų (vėliau Karo Technikos Valdybos) radijo laboratorijos vedėjas ir dėstytojas specialių dalykų : radiotechnikos, elektrotechnikos ir matematikos. 1936-1940 m. Karo mokykloje dėstė radiotechniką, ryšius bei transmisiją. Lietuvos kariuomenėje rūpinosi radijo ryšių technine priežiūra ir tų reikalų tvarkymu. Ryšium su tuo darbu daugelį kartų buvo komandiruotas į užsienį susipažinti su įvairiomis radiotechnikos dirbtuvėmis, radijo stotimis ir didžiais radijo centrais Anglijoje, Austrijoje, Belgijoje, Čekoslovakijoje, Estijoje, Latvijoje, Prancūzijoje ir Vokietijoje.

Nuo 1927 m. A. Jurskis dirbo ir Lietuvos Universitete (nuo 1930 m. Vytauto Didžiojo Universitetas), pradžioje kaip neetatinis radiotechnikos lektorius, nuo 1940 m. rugsėjo 1 d. kaip docentas ir nuo 1941 m. sausio 1 d. radiotechnikos katedros vedėjas. Vadovaudamas katedrai ir radijo laboratorijai, daug laiko skyrė techniniam ir moksliniam tų įstaigų aprūpinimui. Universitete dėstė radiotechniką, elektroakustiką, elektromagnetinį spinduliavimą, nagrinėjo trumpų bangų sklidimą ir radio-goniometrijos klausimus. 1940-1944 m. A. Jurskiui buvo patikėtos ir Technologijos fakulteto prodekano pareigos.

Mokslo ir mokymo darbą tęsė ir tremtyje: 1946-1948 m. buvo lietuvių suorganizuotos Augsburgio Aukštesniosios Mokyklos direktorius ir lektorius, Aukštesniosios Technikos Mokyklos Nürtingene radiotechnikos lektorius ir 1949-1961 m. Philadelphijoje Temple Universiteto Technikos Instituto dėstytojas.

Spaudoje A. Jurskis ėmė reikštis jau 1919 m., kai Škotijos lietuvių leidžiamame laikraštyje *Išėivių Draugas* buvo išspausdinti jo straipsniai apie Archangelsko ir Petrapilio lietuvius. Lietuvoje nuo 1922 m. atsidėjo savo specialybės spaudos darbui. 1932 m. savaitraštyje *Bangos* vedė skyrių « Radio visiems ». Be to, bendradarbiavo *Mūsų Rytojyje*, *Lietuvoje*, *Karde*, *Mūsų Žinyne*. Be pavardės, dar pasirašydavo : Žėrutis, Ajus, A. Ju-s. Tremtyje rašė *Inžinieriaus Kelyje*, *Technikos Žodyje* ir kitur. Daug savo specialybės straipsnių yra davęs Bostone leidžiamai *Lietuvių Enciklopedijai*, kurios elektrotechnikos skyriaus redaktorium yra

buvęs 1954-1964 m. Šio nekrologo gale duodama apypilnė A. Jurskio darbų bibliografija.

A. Jurskis nebuvo užsidaręs savo darbo kabinete, bet dėjosi ir į visuomeninę veiklą. Dar besimokydamas Mintaujios gimnazijoje dalyvavo slaptoje lietuvių moksleivių kuopelėje. Petrapilyje drauge su St. Digriu ir kitais buvo suorganizavęs Politechnikos Instituto lietuvių studentų ratelį, kur būdavo svarstomi įvairūs lietuviams rūpimi klausimai, nagrinėjama technikos terminija ir kita. Archangelske aktyviai prisidėjo prie lietuvių tremtinių reikalų tvarkymo. Lietuvoje nesidėjo į politines organizacijas, bet ribojosi veikla, susijusia su savo specialybės darbu. Veikė Lietuvos Jūrininkų Sąjungoje (įsteigta 1923 m.) ir buvo pirmosios valdybos sekretorium. Drauge su kitais suorganizavo Lietuvos Radijo Mėgėjų ir Karių Radijo Mėgėjų draugijas ir joms vadovavo. Tremtyje (Augsburge) buvo vienas iš kultūrinio sambūrio *Alka* steigėjų ir 1946-1949 m. jo vadovu. Augsburge tremtiniais inžinieriams susibūrus į Tremtinių Inžinierių Draugiją, A. Jurskis iki 1948 m. buvo centro valdybos pirmininku. J.A.V. jis visu nuoširdumu rėmė Lietuvių Bendruomenę, aktyviai veikė Philadelphijos ramovėnuose bei Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungoje, kuri laiką eidamas ir tų organizacijų pirmininko pareigas.

Nebuvo svetima A. Jurskiui ir dailės sritis. Begyvendamas Altdorfe prie Nürnbergo 1945-1946 m. yra nupiešęs eilę vaizdelių iš Altdorfo senamiesčio, o Philadelphijoje ėmėsi ir tapybos.

PROF. A. JURSKIO DARBŲ BIBLIOGRAFIJA

I. VADOVĖLIAI, KONSPEKTAI, VERTIMAI

1. A. Bobinskis, *Mikrotelefono aparatų sudėtiniių, dalių įrengimo ir veikimo pagrindai*. Vertė iš rusų kalbos A. JURSKIS. Kaunas 1922 (prie vertimo pridėtas ryšių bei elektrotechnikos lietuviškų terminų žodynėlis).
2. *Radiotechnika*. Aukštųjų Karo Technikos Kursų leidinys, Kaunas 1927.
3. *Radiotelefonijos pagrindai*. Aukštųjų Karo Technikos Kursų leidinys, Kaunas 1929 ir 1930 (du leidimai rotatorium).
4. *Formulės saviindukcinėms špūlėms ir rėmams skaičiuoti*. Aukštųjų Karo Technikos Kursų leidinys (šapirografu), Kaunas 1929.
5. *Elektrotechnika* (konspektas). Vytauto Didžiojo Karininkų Kursų leidinys (šapirografu), Kaunas 1931.
6. *Elektrotechnika* (papildytas leidimas). Vytauto Didžiojo Karininkų Kursų leidinys (apolografu), Kaunas 1931.
7. *Formulės antenoms skaičiuoti*. Vytauto Didžiojo Karininkų Kursų leidinys (šapirografu), Kaunas 1931.
8. *Bangomačiai, detektoriniai ir lempiniai imtuvai*. Nurodymai laboratoriniams darbams. Karo Technikos Štabo Radijo laboratorijos leidinys (šapirografu), Kaunas 1937.
9. *Lietuvos kariuomenės lauko radijo stočių tipų nustatymas ir jų tiekimo ir priėmimo sąlygos*, Kaunas 1939.
10. *Taisyklės akumulatoriams naudoti ir prižiūrėti*. Karo Technikos Tiekimo Skyriaus leidinys (rotatorium), Kaunas 1939.
11. *Patariamieji lapai laboratoriniams darbams*, Kaunas 1939.
12. *Spinduliuojamoji energija* (rotatorium), Augsburg 1947.

II. STRAIPSNIAI RADIOJO IR ELEKTROTECHNIKOS KLAUSIMAIS

1. *Kreipiamoji radiotelegrafija ir radiogoniometrija*, žr. *Mūsų Žinynas*, 1925, VIII.
2. *Radijo ir šalčiai*, žr. *Lietuvis*, 1927.VI.7. d. 124 nr.
3. *Radijo perspektyvos*, žr. *Bangos*, 1932 m. 1 nr.
4. *Antenų įtaisymas*, žr. *Bangos*, 1932 m. 19, 20, 22 nr.
5. « *Lėktuvo akis* » (techniškos radijo perspektyvos), žr. *Bangos*, 1932 m. 39 nr.
6. *Radiogoniometrijos praktika*, žr. *Mūsų Žinynas*, 1933, XXV.
7. *Radijo bangos ir jų paskirstymas pagal ilgį*, žr. *Karys*, 1933 m. 28, nr.
8. *Dažnumas*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, IV t., Boston, Mass. 1954.
9. *Dažnuminė moduliacija*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, IV, 1954.
10. *Elektra*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, V, 1955.

11. *Elektrinė krosnis*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, V, 1955.
12. *Elektroforinė mašina*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, V, 1955.
13. *Elektromagnetinė banga*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, V, 1955.
14. *Elektronika*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, V, 1955.
15. *Elektroniniai muzikos instrumentai*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, V, 1955.
16. *Elektros matavimo aparatai*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, V, 1955.
17. *Elektros potencialas*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, V, 1955.
18. *Garsas*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, VII, 1956.
19. *Garsintuvas*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, VII, 1956.
20. *Harmonika*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, VIII, 1956.
21. *Imtuvas*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, VIII, 1956.
22. *Indukcija*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, VIII, 1956.
23. *Kauno radijo stotis*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, XI, 1957.
24. *Kodas*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, XII, 1957.
25. *Moduliacija*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, XIX, 1959.
26. *Morse*, S. žr. *Lietuvių Enciklopedija*, XIX, 1959.
27. *Radijas*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, XXIV, 1961.
28. *Radijo ryšiai*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, XXIV, 1961.
29. *Šifras*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, XXIX, 1963.
30. *Televizija* (kartu su A. Semėnu), žr. *Lietuvių Enciklopedija*, XXXI, 1964.
31. *Telstaras*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, XXXI, 1964.
32. *Transatlantinis kabelis*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, XXXI, 1964.
33. *Tranzistorius*, žr. *Lietuvių Enciklopedija*, XXXI, 1964.

III. STRAIPSNIAI RADIO MĖGĖJAMS

1. *Kliudymai radijo priėmimui*, žr. *Bangos*, 1932 m. 8 ir 11 nr.
2. *Radijo mėgėjams eksperimentatoriams* : a) *Detektorinio imtuvo selektyvumo problema* ; b) *Žemo dažnumo vienos lemputės stiprintuvas* ; c) *Trumpos bangos ir jų priėmimas* ; d) *Trumpų bangiu imtuvai*, žr. *Bangos*, 1932 m. 13, 14, 15 ir 16 nr.
3. *Kaip tikrinti ausines*, žr. *Bangos*, 1932. m. 17 nr.
4. *Saugokime imtuvų lemputes*, žr. *Bangos*, 1932 m. 21 nr.
5. *Kliūtys imtuvuose*, žr. *Bangos*, 1932 m. 22 nr.
6. *Bangomatis*, žr. *Bangos*, 1932 m. 23 ir 24 nr.
7. *Saviindukcinės špūlės*, žr. *Bangos*, 1932 m. 26, 28, 29 ir 31 nr.
8. « QSO ». *Iš ilgų į trumpas*, žr. *Bangos*, 1932 m. 28 nr.
9. « QSO » — *tapkime «OM» — ais*, žr. *Bangos*, 1932 m. 29 nr.
10. *Vienos lemputės imtuvas provincijai*, žr. *Bangos*, 1932 m. 32 nr.
11. *Antenos izoliacijos patikrinimas*, 1932 m. 33 nr.
12. *Kišeninio švyturėlio baterijų taikymas*, žr. *Bangos*, 1932 m. 37 nr.
13. *Užtveriamosios grandinės*, žr. *Bangos*, 1932 m. 38 nr.

IV. RADIJO POPULARIZACIJA

1. *Mūsų, galingoji radijo stotis*, žr. *Lietuva*, 1926 m. 164 nr.
2. *Mūsų radijo*, žr. « *2000 metrų* », 1928.VI.17 d. 6 nr.
3. *Iš Kauno radijo stoties istorijos*, žr. *Radio Bangos*, 1931.
4. *Lietuvos radiofono dešimtmetis*, žr. *Kardas*, 1936 m. 19 nr.
5. *Radijo penkdešimtmetis*, žr. *Inžinieriaus Kelias*, 1946 m. 3 nr.
6. *Akustika ir patalpų įgarsinimas*, žr. *Inžinieriaus Kelias*, 1948 m. 7 nr.

V. RECENZIJOS IR KRITIKA RADIJO KLAUSIMAIS

1. *Paskaita apie Kauno radijo stotį*, žr. *Bangos*, 1932 m. 17 nr.
2. *Radijo mūsų enciklopedijoje*, žr. *Bangos*, 1932 m. 27 nr.

VI. FILOSOFINIO IR PASAULĖŽIŪRINIO POBŪDŽIO STRAIPSNIAI

1. *Mokslinio mintijimo lūžiai*, žr. *Inžinieriaus Kelias*, 1946 m. 2 nr.
2. *Fizinės aplinkos tikrovė*, žr. *Aidai*, 1947 m. 6 nr.
3. *Mažiau kalkuliacijos, daugiau kontempliacijos*, žr. Dr. J. PRUNSKIS (red.), *Mano pasaulėžiūra. Kultūrininkų pasisakymų rinkinys*, Chicago 1958.
4. *Dvidešimtas amžius — mokslinės revoliucijos ar pažinimo plėtros pakopa ?* žr. *Technikos Žodis*, 1965 m. 6 nr.

VII. RANKRAŠČIAI

1. *Matematikos konspektas*, 1937.
2. *Dienoraštis*, apimamas laikotarpį nuo 1944 m. spalio 7 d. iki 1948 m. sausio 1 d.

JONAS PUZINAS

Philadelphia, Pa.